

Роль конституційного правосуддя в дотриманні балансу між інтересами національної безпеки та захистом прав і свобод людини є надзвичайно важливою - Голова ВС Станіслав Кравченко

Datum 19.10.2026
Subjekt Verkhovnyi Sud
Region Ukraine
Kategorie Staatliche Institutionen, Recht, Menschenrechte

Створення Конституційного Суду України стало вагомим етапом становлення конституційної демократії та формування механізму забезпечення верховенства Конституції України, утвердження її найвищої юридичної сили й захисту конституційних прав людини.

Сьогодні, через 30 років, ми змушені одночасно захищати незалежність і територіальну цілісність держави та зберігати демократичні засади, на яких вона побудована, залишатися вірними принципам верховенства права, поваги до людської гідності й справедливості. Саме тому особливо актуально забезпечити належний баланс між інтересами національної безпеки та захистом прав і свобод людини. І роль конституційного правосуддя в цьому процесі є надзвичайно важливою.

На цьому наголосив Голова Верховного Суду **Станіслав Кравченко**, вітаючи учасників конституційного форуму «Конституційний Суд України: забезпечення верховенства конституції та захисту конституційних прав в умовах глобальних викликів», проведеного з нагоди 30-ї річниці з дня створення Конституційного Суду України.

Станіслав Кравченко зазначив, що професійний діалог між суддями Верховного Суду і Конституційного Суду України стає дедалі глибшим і змістовнішим. Обидва суди об'єднує спільна мета – утвердження верховенства права, захист прав людини та зміцнення довіри суспільства до правосуддя.

Для ВС конституційні принципи – орієнтир у здійсненні правосуддя, забезпеченні єдності судової практики та захисті прав людини в конкретних справах. Водночас КСУ, здійснюючи конституційний контроль та офіційне тлумачення Конституції, відіграє визначальну роль у забезпеченні верховенства Основного Закону України. І саме через застосування конституційних принципів під час вирішення конкретних справ конституційні гарантії набувають практичного втілення, забезпечуючи реальний захист прав людини.

Перед Україною стоять масштабні завдання з повоєнного відновлення, зміцнення демократичних інституцій та подальшої європейської інтеграції. «Досвід, здобутий Конституційним Судом України за 30 років, його інституційна спроможність і відданість конституційним цінностям матимуть важливе значення для пошуку відповідей на ці виклики та подальшого розвитку України як демократичної правової держави», – переконаний Станіслав

Кравченко.

Під час урочистого відкриття конституційного форуму в. о. Голови Конституційного Суду України **Олександр Петришин** наголосив: «30-річний шлях розвитку конституційної юстиції в Україні ознаменував формування та утвердження інституційних засад конституційного контролю, напрацювання юридичних позицій, накопичення професійного досвіду, реагування на масштабні трансформації держави і суспільства». До того ж за цей час вироблено ключові юридичні позиції, а до тексту Основного Закону України внесено певні принципові зміни. Ідеться і про закріплення європейської ідентичності України, і про скасування смертної кари, і про забезпечення статусу української мови, і загалом про захист прав людини, у тому числі прав військовослужбовців, в умовах повномасштабної війни.

Представник Президента України в Конституційному Суді України **Сергій Дембовський** висловив переконання, що вагомим досягненням української конституційної юстиції є збагачення національної правової системи людиноорієнтованими юридичними підходами і позиціями, що безпосередньо впливає на утвердження європейського вибору України. Визначальним етапом стало запровадження інституту конституційної скарги як унікального складника механізму захисту прав людини в Україні, зауважив він. Цей важливий крок спрямував діяльність Конституційного Суду України в бік фундаментального дослідження конституційних прав людини.

Від імені Ради Європи Голова Офісу РЄ в Україні **Валентіна Фалько** привітала учасників заходу з річницею і зазначила, що сьогодні, коли Україна захищає власне демократичне майбутнє в умовах російської агресії, саме суди виконують надзвичайно важливу функцію. У часи криз і війн конституційні інституції перевіряються на стійкість. «Ми бачимо, що Конституційний Суд України й надалі виконує свої повноваження за надзвичайних умов і розв'язує складні конституційні питання в часи війни», – сказала Валентіна Фалько. Вона також зупинилася на рішеннях, які відзначають найважливіший внесок КСУ в розвиток конституційного правосуддя в Україні. Вони стосуються української державності, суверенітету, національної ідентичності, конституційного статусу української мови, територіальної цілісності України, засудження тоталітарних режимів, подолання радянського спадку, забезпечення рівності перед судом, виконання рішень ЄСПЛ і багатьох інших фундаментальних питань.

Багаторічну плідну співпрацю Конституційного Суду України з Федеральним конституційним судом Німеччини в контексті необхідності захисту основоположних прав у конституційному просторі Європи відзначила керівник проєктів в Україні і В'єтнамі Німецького фонду міжнародного правового співробітництва (IRZ) **Ангела Шмайнк**. На її думку, конституційні засади є невіддільним чинником для забезпечення верховенства права і функціонування демократичного суспільства, а захист людської гідності і основоположних прав людини демонструє стійкість демократичних інституцій загалом.

Заступник Міністра юстиції України **Людмила Кравченко** у вітальній промові акцентувала, що за ці роки Конституційний Суд України став рушійною силою до становлення України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної, правової держави. Сформовані Судом юридичні позиції сприяли формуванню конституційно-правової доктрини, визначенню змісту конституційних гарантій і розвитку правових орієнтирів для органів публічної влади та громадянського суспільства. Нині ж конституційні засади – це фундамент у боротьбі українського народу за право жити у вільній правовій державі.

Як зауважив президент Національної академії правових наук України **Володимир Журавель**, становлення та розвиток Конституційного Суду України нерозривно пов'язані з історією української правничої науки. Забезпечення конституційних прав і свобод людини в умовах

воєнного стану, збереження засад конституційного ладу, пошук правових механізмів повоєнного відновлення України, утвердження європейських цінностей – усьому цьому, за словами Володимира Журавля, сприятиме подальша співпраця КСУ та НАПРН України.

На завершення вітальної частини заходу директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, голова Науково-консультативної ради Конституційного Суду України **Олександр Скрипнюк** зазначив, що складність конституційно-правових питань, які постають перед КСУ, потребує не лише глибокого знання законодавства, а й фундаментального наукового осмислення конституційних принципів, цінностей, правових категорій та закономірностей розвитку держави і права. Саме тому важливе місце в забезпеченні діяльності Суду належить Науково-консультативній раді, яка стала інституційною формою взаємодії конституційної юстиції та національної юридичної науки.

<https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/2117282>